

ПЕРЕОСМИСЛЕННЯ СТРУКТУРИ СИСТЕМИ ЕКОЛОГО- ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ОТГ В УМОВАХ ВІЙНИ

У статті досліджується стійкість місцевої автономії в Україні під час воєнного стану та її вплив на сталий розвиток громад. Висвітлюється здатність об'єднаних територіальних громад (ОТГ) адаптуватися до умов війни завдяки попередньому досвіду фіскальної децентралізації та дистанційної роботи, здобутому під час пандемії. Зазначено, що громади у тилу відновили економічні показники, а громади біля лінії фронту зіткнулися з серйозними екологічними та економічними проблемами. Акцентується на необхідності впровадження парадигми EESG (економіка, екологія, соціальна функція, управління) для екологічної та економічної безпеки громад. Описано важливість активної взаємодії громади через постійний діалог та інклюзію. У висновках наголошується на переході від стандартної до просторової моделі розвитку громад, що допоможе у відновленні економіки та довкілля після війни, а також сприятиме сталому розвитку.

Ключові слова: об'єднані територіальні громади; місцеві громади; воєнний час; безпека; сталий розвиток

Місцева автономія в Україні довела, що може вижити в умовах воєнного стану. У більшості регіонів єдина місцева влада залишається функціональною та керованою та зберігає здатність до ефективного управління на місцевому рівні у співпраці з державними органами влади у вигляді військових адміністрацій та їх керівників. Кілька років роботи в умовах посилення фіскальної децентралізації та досвід дистанційної роботи під час пандемії коронавірусу сприяли здатності об'єднаної громади швидко адаптуватися до воєнного життя. За кілька місяців громади у тилу змогли повернути економічні показники до рівня, який був на початку повномасштабного вторгнення агресора. Це дозволило забезпечити стабільність у тилу, особливо щодо розміщення внутрішньо переміщених осіб та переміщення бізнесу. Однак громади в регіонах біля лінії фронту відчують суттєві труднощі – окрім економічних проблем, через ведення бойових дій виникли значні екологічні проблеми, порушення природних ландшафтів, знищення ресурсів, загроза біорізноманіттю та ін.

В умовах що склалися, необхідним є переосмислення структури системи еколого-економічної безпеки об'єднаних територіальних громад в умовах війни, для забезпечення стабільності та відновлювального потенціалу місцевих громад. Необхідним є дослідження досвіду громад інших країн, що стикнулися з проблемами еколого-економічної безпеки громад під час війни.

Однією з пріоритетних стратегічних завдань, спрямованих на забезпечення сталого розвитку територій, є перехід від стандартної моделі розвитку об'єднаних територіальних громад до просторової. Ефективне залучення громади також вимагає відданості безперервній взаємодії. Це не обмежується випадковими консультаціями чи зустрічами, але передбачає постійний процес залучення та повторного залучення. Це може включати регулярні форуми спільноти, семінари, опитування або спільні проекти, кожен з яких спрямований на

підтримку відкритого та активного діалогу. Окрім того, вкрай необхідним є впровадження у структуру еколого-економічної безпеки ОТГ парадигми EESG (economic, ecology, social, governance) (економіка, екологія, соціальна функція, управління).

Основна мета участі громади – встановлення зв'язків. Це включає організації, які взаємодіють з окремими членами спільноти, навчаються в них і прислухаються до них. Цей підхід визнає, що кожен член спільноти має окрему точку зору та щось цінне, що може запропонувати, і він спрямований на використання цих різних точок зору для сприяння більш привітній та рівноправній атмосфері.

Динамічний характер взаємодії громад є однією з її головних особливостей. Зворотній зв'язок та ідеї постійно обмінюються у двосторонньому діалозі замість статичного, одностороннього потоку інформації. Завдяки цьому діалогу, який сприяє глибшому усвідомленню потреб і цілей громади, стає можливим прийняття рішень, яке є більш чуйним та ефективним. Крім того, метою участі громади є виховання взаємної поваги та почуття спільного обов'язку. Це передбачає активне залучення громади до процесу прийняття рішень, а не просто консультування щодо рішень, які впливають на неї. Розвиваючи почуття повноважень і відповідальності серед членів спільноти, цей метод співпраці дає вагоміші та довготриваліші результати. Підтримка постійного спілкування є ще однією передумовою ефективного залучення громади. Замість того, щоб обмежуватися спорадичними зустрічами чи обговореннями, це тягне за собою постійний процес залучення та повторного залучення. Це може передбачати проведення частих громадських форумів, семінарів, опитувань або групових проєктів, усі з яких спрямовані на підтримку відкритого та жвавого дискурсу. Інклюзія – важливий компонент участі громади. Він спрямований на залучення кожного члена громади, особливо тих, хто часто є виключеним або недостатньо представленим. Забезпечення того, щоб процес залучення був інклюзивним і актуальним для всіх, може передбачати охоплення людей з різних вікових груп, етнічних спільнот, соціально-економічного походження чи здібностей.

Одним із пріоритетних стратегічних завдань, спрямованих на забезпечення сталого розвитку територій, є перехід від стандартної моделі розвитку об'єднаних територіальних громад до просторової. Особливістю соціально-економічних процесів, що відбуваються в об'єднаних територіальних громадах, є саме їх вплетіння в територіальну специфіку. У контексті економічних та екологічних наслідків війни для місцевих громад різних регіонів України це особливо важливо. Дослідження висвітлює деякі передові практики щодо того, як управляти загальним середовищем громади під час війни. Очевидно, що громади повинні ділитися найкращими уроками, щоб залишатися в умовах сталого миру, відновлювати зруйноване війною довкілля та сприяти сталому економічному розвитку, а сама суть об'єднаних територіальних громад дає хороший потенціал для цього.

Список використаних джерел:

1. Деяна Ж.-П. (2013). Навколишнє середовище та безпека: Поняття екологічної та екологічної безпеки. *Zbornik Matice Srpske za Drustvene Nauke*, 142, 103-118. DOI:10.2298/ZMSDN1342109J
2. Калашник Н. С. (2023). Забезпечення цілей сталого розвитку в Україні: концептуальні трансформації сприйняття в умовах воєнного стану. Забезпечення цілей сталого розвитку в Україні: концептуальні перетворення сприйняття в умовах воєнного стану. *Ефективність державного управління*, 4(73), 11-16. <https://doi.org/10.36930/507301> (укр.).

3. Брітченко І., Дротарова Я., Антонов М., Холодна Я., Полонська О., Попова Ю. (2022). Еколого-економічна безпека в умовах економіки України. AD ALTA: журнал міждисциплінарних досліджень, 12 (2), спеціальний випуск XXIX, 118-122.